

Börje Hielm har tagit över

Finlands flygmuseum har verkat två år i sina nya lokaliter. Till framtidsplanerna hör redan en ny utställningshall och anskaffningar som gör museet mera levande. Man försöker naturligtvis också få tag på allt som har med flyget att göra. – För att vara levande får ett museum aldrig stagnera, säger Börje Hielm.

Börje Hielm tillträdde i somras tjänsten som föreståndare för flygmuseet i omedelbar närhet av Helsingfors-Vanda flygstation. Han förefaller att stortrivs i sin nya tjänst och visar gärna besökaren omkring i sina domäner. Börje Hielm har gjort ett långt dagsverke inom flyget och kan, inte utan fog, skryta med 21 500 flygtimmar.

Flygmuseet öppnades för allmänheten för två år sedan i de nuvarande lokaliteterna. År 1982, som var det första hela verksamhetsåret, hade museet över 28 000 besökare. Så här väl ställt har det dock inte alltid varit.

Oersättliga flygplan skrotades ned

– Redan på 1920-talet talades det om

ett flygmuseum i Finland, säger Börje Hielm. – Men det var alltid bara tal om det, konstaterar han vidare. Sedan kom de dystra åren efter kriget och början av 1950-talet, då ingen gjorde någonting och en massa oersättliga flygplan skrotades ned. På 60-talet började man igen ivra för ett flygmuseum varpå Flygmuseiföreningen grundades den 4 december 1969. Redan efter tre år kunde man öppna en utställning i flygstationens källarkorridor. Småningom ändrades namnet till Finlands flygmuseum.

Flygmuseets utrymmen var dock så trånga att man t.ex. inte fick rum med ett enda flygplan. Ett par flygplanskroppar fanns där samt motorer, bilder och annat material.

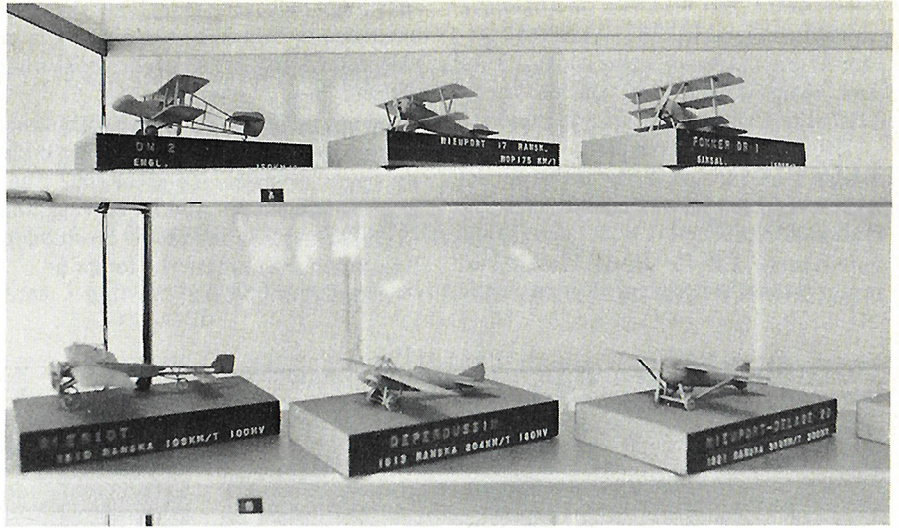
När flygstationens utvidgningsarbeten påbörjades för ca. 2,5 år sedan vräktes

flygmuseet från källarutrymmena. – Då måste vi ju börja se oss om efter en ordentlig museibyggnad, skrattar Börje Hielm. Den drivande kraften bakom tanken var Lasse Vaismaa, som då var ordförande i föreningen.

Besökarnas antal fyrdubblades

– Vi är mycket nöjda med det nya stället, konstaterar Börje Hielm. Han hänvisar bland annat till att besökarnas antal har fyrdubblats mot vad det var tidigare. Man stampar dock inte på stället, utan planerar friskt vidare. Snart står bredvid den redan existerande hallen en ny och ännu större. – Vi måste ju få in de flygplan som står på gården, säger Börje Hielm.

Bild 1. Flygplansmodeller i trä av Aimo Ronkanen.

1.

Ibland kan det bli gräl om vem som skall få vad

- Ännu upptäcks nya flygplansvrak och flygplansdelar runtom i landet och vi försöker förstås få dem till vårt museum, säger Börje Hielm. - Ibland kan det bli gräl med de andra flygmuséerna om vem som skall få vad. Jag anser dock att det är en sak som man inte skall behöva gräla om. Huvudsaken är ju att allt tas till vara och kommer in någonstans, konstaterar han vidare. Han framhåller att flygmuséet är tacksamt för allt, som på något sätt har med flyg att göra. Dessa hälsningar hoppas vi att skall nå alla dem som är i besittning av någonting som kan ha värde för ett flygmuseum.

Att skapa ett levande museum

Till flygmuséets framtidsplaner hör också anskaffningar som gör muséet mera

levande. Till dessa anskaffningar hör bland annat aerodynamiska, aeromekaniska modeller som t.ex. visar varför en ving lyfter, och dylika fenomen. I USA demonstreras exempelvis varmluftsballongens princip genom att värma en kokplatta under en ballong tills ballongen lyfter.

En möjlighet är också att i större utsträckning än tidigare byta föremål med andra museer eller låna åt varandra. För att vara levande får ett museum inte stagnera utan det måste hela tiden ha någonting nytt att visa. Man måste också kunna köra med större evenemang i samband med någon historisk tilldragelse. Som exempel nämner Börje Hielm en specialutställning den 21 november i år, då exakt 200 år har förflutit från den stund då människan för första gången steg upp med en varmluftsballong. Den 17 december är också ett viktigt datum. Då har det gått exakt 80 år sedan bröderna Wright flög med det första motordrivarna flygplanet.

En rundvandring i muséet

En rundvandring i muséet börjar i vestibulen. Där kan man beskåda en vitrin med flygplansmodeller i trä. Konstnären heter Aimo Ronkanen som till sin utställning valt tre teman, I-II världskriget, hastighetsrekordets utveckling och Finlands luftstridskrafter. "Aldrig mera", lär han ha sagt när han fick sin utställning färdig. Man förstår honom när man ser med vilken omsorg varje modell har snidats. Bara någon ville vara tillräckligt entusiastisk för att fortsätta hans arbete!

I själva museihallen fäster man sig vid en modell av en del av Onttola flygfält år 1944, gjord på basen av en flygbild. I närheten står ett Tuisku-flygplan, vars restaurering lär ha bekostats av Suomen Sokeri Oy. Därav namnet "Sokeri Sirkku". På väggen invid illustreras en bit av den äldsta historien när bröderna Mont-

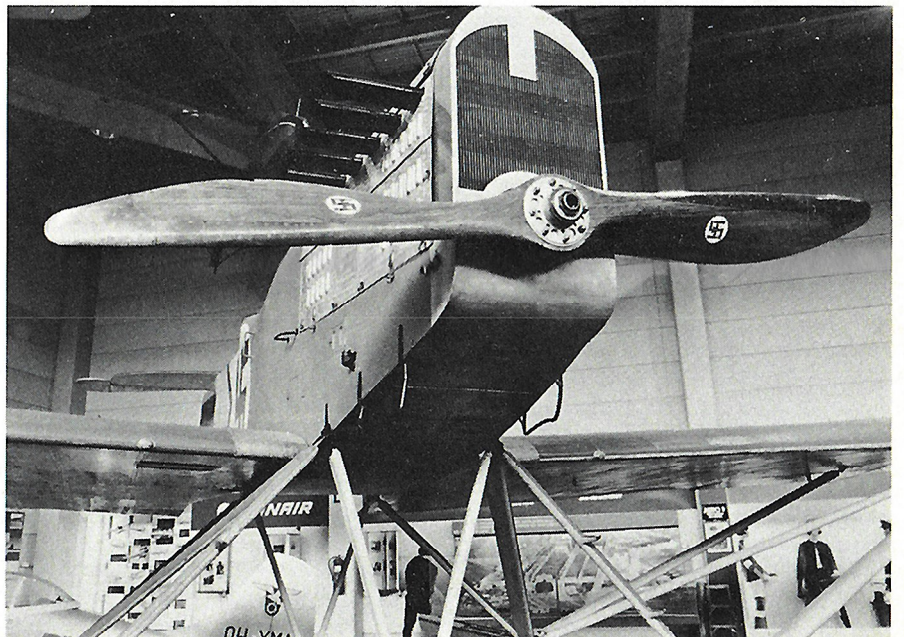

Bild 2. Det äldsta museiflygplanet är Hansa byggt år 1922.

2.

golfier sände upp sin första obemannade varmluftsballong år 1783. Anmärkningsvärt är att bravaden upprepades i Finland redan följande år, då en varmluftsballong sändes upp från Uleåborg.

Ett litet stycke propellernave kan beskådas i en monter. Fragmentet är det enda som finns kvar av Finlands luftstridskrafterns första flygplan donerad av greve von Rosen. Ett för Börje Hielm kärt museiföremål är flygplanet Pyy som han

själv flugit med. Den största bomben som användes av finnarna i senaste krig är en tusenkilosbomb som ligger helt spak invid gången.

- På grund av våra trånga utrymmen tidigare har vi nu en hel uppsättning bilder av flygplan, säger Börje Hielm. Samlingarna kan nu ses runtom på väggarna. Man har även en modell av Skatuddens flygstation från luftfartens första år.

En flygtrappa för oss upp i andra

våningen där man bättre kan överblicka museiföremålen nedanför. Härifrån ser man också bra alla glid- och segelflygplan och andra flygplanstyper och föremål som hänger i taket. I andra våningen finns ett stort urval flygplansmodeller i olika material. Det äldsta modellplanet är från år 1918 med fjäderdriven propeller. Det är dock osäkert om planet någonsin flugit.

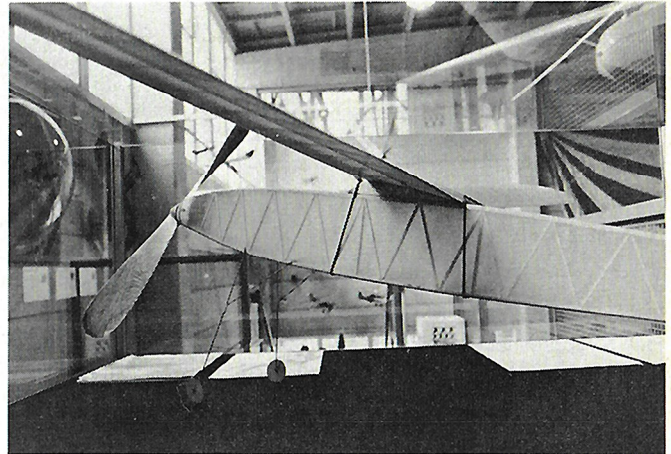
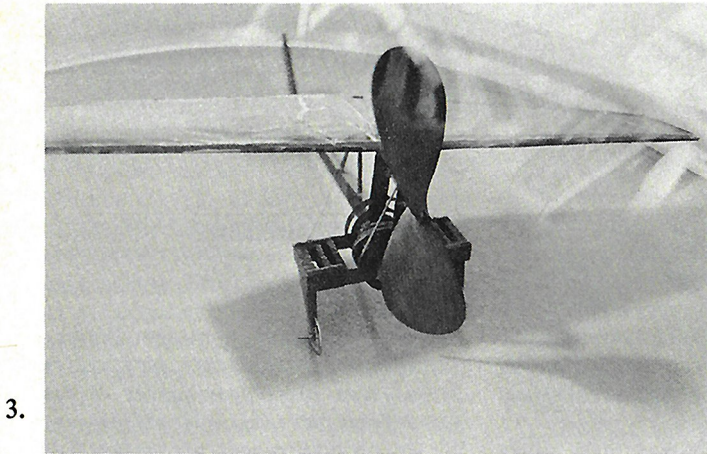

Bild 3. Muséets äldsta föremål är ett fjäderdrivet modellplan från år 1918. Det är osäkert om planet någonsin flugit. Bild 4. Dr Arne Ellilä vann Wakefield-tävlingen åren 1949 och 1950. På bilden världsmästarens plan från 1950. Bild 5. Tuisku-Planet "Sokeri-Sirkku". Bild 6. Många flygplanstyper är representerade endast som miniatyrmodeller. Bild 7. Så här såg man ut när man rattade en Vampire. Bild 8. När den nya utställningshallen blir färdig fås även de flygplan som står utomhus under tak.

